

Beata Dyrda

Sprawozdanie z XII Letniej Szkoły Młodych Pedagogów, Waplewo, 7-12 września 1998 roku

Chowanna 1-2, 92-96

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

„Chowanna”	Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego	Katowice 1999	R. XLII (LIII)	T. 1—2 (12—13)	s. 92—96
------------	--	---------------	-------------------	-------------------	----------

Sprawozdanie z XII Letniej Szkoły Młodych Pedagogów, Waplewo, 7—12 września 1998 roku

Tradycją stały się już coroczne spotkania młodych pracowników naukowych z kadrami profesorów akademickich w ramach Letniej Szkoły Młodych Pedagogów. Tegoroczna Szkoła odbyła się w dniach 7—12 września w malowniczym zakątku Mazur — w Waplewie koło Olsztyna. Organizatorami i gospodarzami byli: Komitet Nauk Pedagogicznych PAN oraz Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie. Naukową opiekę nad Szkołą sprawowała prof. dr hab. Maria Dudzikowa, wiceprzewodnicząca KNP PAN, a sekretarzem Szkoły była mgr Katarzyna Białobrzeska, asystent olsztyńskiej WSP. Problematyka Szkoły koncentrowała się wokół zagadnień, które można ująć pod wspólnym hasłem: *Młodzież jako obiekt badań pedagogicznych. Konteksty teoretyczne i metodologiczne.*

W tegorocznej Szkole uczestniczyło 14 zaproszonych profesorów, 2 doktorów oraz 50 uczestników reprezentujących różne ośrodki naukowe z całej Polski.

Prace Szkoły, jak co roku, odbywały się w ramach: wykładów, dyskusji panelowych i prezentacji dorobku naukowego zaproszonych gości; seminariów metodologicznych, konsultacji i porad pod kierunkiem profesorów na tzw. Spotkaniach z Mistrzem; prezentacji i wystąpień uczestników Szkoły podczas plenarych tzw. Wystąpień Młodych.

Działalność Szkoły zainaugurowała prof. dr hab. Maria Dudzikowa swoim wystąpieniem, w trakcie którego zwróciła uwagę na trudności i dylematy związane z określeniem szczegółowych obszarów polskich badań nad młodzieżą, zdefiniowaniem obiektu badań (termin „młodzież” jest niejednoznaczny i ma wiele definicji) oraz istnieniem kryzysu nauk humanistycznych, który pojawia się w badaniach nad młodzieżą.

Kolejno głos zabrał prof. dr hab. Tadeusz Lewowicki, który swą wypowiedź zamknął postulatem postrzegania pedagogiki nie tylko jako wielkich teorii, ale również, czy przede wszystkim, jako obszaru praktyki społecznej.

Wystąpienie prof. dr hab. Marii Czerepaniak-Walczak było próbą postawienia tzw. pytań pierwszych w rozważaniach dotyczących badań nad młodzieżą. Stawiając pytanie: Młodzież, czyli kto? profesor wskazała na: powody szukania odpowiedzi na to pytanie, trudności w ustaleniu odpowiedzi (pojawiające się dylematy semantyczne, ontyczne, epistemologiczne, teologiczne), pułapki i trudności, na jakie powinien być przygotowany badacz problematyki młodzieży (stereotypy i mity w myśleniu o młodzieży, subiektywizm w wyjaśnianiu i wartościowaniu badanych zjawisk, tendencje do generalizowania i jednoznaczności).

Wystąpienie prof. dr hab. Zbigniewa Kwiecińskiego było refleksją nad stanem badań nad młodzieżą. Zdaniem profesora kryzys pedagogiki przejawia się w tym, że nie potrafi ona stawiać pytań o młodość, mamy więc do czynienia z infantyлизacją pedagogiki. W rozważaniach dotyczących kwestii młodzieży pojawia się także pytanie, jak badać? Profesor przedstawił się jako zwolennik tzw. badań w działaniu (*action research*). W drugiej części swojego wystąpienia profesor, omawiając strategię nauczania nieideologizującego (R. I. Simons), nakreślił główną rolę, jaką mają do odegrania nauczyciele akademicy: inspirować młodych do twórczego myślenia, na które składają się umiejętności stawiania pytań i samodzielnego poszukiwania odpowiedzi, „należy zostawić młodzież z dylematem”, zachęcać studentów, aby sami dokonywali wyborów, a nie opierali się tylko na gotowej wiedzy. Profesor w swoich rozważaniach nawiązał do idei spotkań służących wspieraniu, wymianie poglądów i wzajemnemu inspirowaniu się w rozwoju (Ivan Illich — *Convivial society*).

W swoim wykładzie zatytułowanym *Metaaksjologiczne aspekty konfliktów międzypokoleniowych* prof. dr hab. Lech Witkowski postawił pytania na temat zadań, jakie stawia się przed pedagogami w obecnej rzeczywistości społecznej. Czy zadaniem pedagoga jest nauczyć żyć w labiryncie, jakim jest ta rzeczywistość, czy może nauczanie, jak wyjść z tego labiryntu? Jakie są główne cele wychowania młodego pokolenia, skoro mamy do czynienia z relatywizmem wartości? Zdaniem profesora kultura masowa końca XX wieku jest kulturą uwiedzenia i redukuje zdolność człowieka do autokreacji. Relacje między pokoleniem dorosłych a młodymi wymagają zmiany; obecnie dorosłym łatwiej

jest „górować” nad młodymi niż „gurować” (być guru) czy stanowić autorytet i przykład.

Spotkanie z prof. dr. hab. Lechem Ostaszem, zatytułowane: *Metafizyka wobec problemów młodzieży*, wprowadziło uczestników Szkoły w stan głębokiej refleksji. Profesor wyjaśniając sens i istotę metafizyki, zwrócił uwagę, że już w dzieciństwie, a zwłaszcza w młodości człowiek stawia sobie pytania metafizyczne. Niepokój i wrażliwość metafizyczna są typowymi stanami emocjonalno-duchowymi, jakich doznają młodzi ludzie. Zadaniem pedagogów jest dawanie szans młodemu pokoleniu na stawianie pytań o sens istnienia oraz umożliwienie młodzieży samodzielnego szukania na nie odpowiedzi. Postawa ideologizująca, często towarzysząc działaniom wychowawczym, wypiera niepokój metafizyczny i stępią wrażliwość metafizyczną. Wychowawca ma za zadanie inspirować młodych w ich poszukiwaniach metafizycznych.

Wykład prof. dr. hab. Teresy Borowskiej — *Jakości egzystencjalne młodych ludzi jako obiekt badań naukowych*, dotyczył prezentacji wyników badań empirycznych dotyczących edukacyjnego przygotowania człowieka do pokonywania różnych ograniczeń losu. Zdaniem profesora dzisiejsza edukacja powinna przygotowywać człowieka do „radzenia sobie” w stanach dla niego niepomyślnych, w sytuacjach niepowodzeń, porażek i nieprzewidzianych zdarzeń.

Profesor dr. hab. Aleksander Nalaskowski w swoim referacie *Obserwacja a badania ankietowe nad młodzieżą (dwa różne światy? dwie pedagogiki?)* wskazał na ogromne rozbieżności w interpretowaniu wyników przeprowadzanych badań empirycznych. Podane przez profesora przykłady ilustrowały fałszywe obrazy badanych zjawisk, uzyskiwane na podstawie badań ankietowych. Budowanie nauki wyłącznie na podstawie danych empirycznych, stanowiących odczytanie deklaracji badanych, sprawia, że uzyskany obraz rzeczywistości okazuje się często nieprawdziwy i zafałszowany, a w rezultacie „tak budowana nauka jest coraz bardziej wyalienowana z rzeczywistości, a przez to staje się sztuką dla sztuki”.

Stan badań nad młodzieżą studencką był tematem wystąpienia prof. dr. hab. Józefa Górniewicza, zatytułowanego *Młodzi studencka jako obiekt badań naukowych*. Rozważania dotyczyły kształtowania się rozumienia kategorii „młodzi studencka” w badaniach socjologicznych i psychopedagogicznych. Profesor przedstawił aktualne dane procentowe dotyczące liczby młodzieży studiującej na wyższych uczelniach, naświetlił główne problemy związane z funkcjonowaniem wyższych uczelni oraz nakreślił istotne założenia i tendencje rozwoju szkolnictwa wyższego w dobie wprowadzanej reformy systemu edukacji.

Założenia i plany związane z reformą systemu edukacji stały się tłem dyskusji panelowej z udziałem, prof., prof. Marii Dudzikowej, Marii Czerepaniak-Walczak, Mirosława Szymańskiego, Stanisława Kawuli, Z. Dąbrow-

skiego, zatytułowanej *Wokół reformy*. Profesorowie wyrazili swoje opinie i obawy dotyczące wprowadzenia i realizacji reformy w praktyce.

W ramach plenarnych tzw. Wystąpień Młodych swój dorobek naukowy mieli możliwość zaprezentować uczestnicy Szkoły. Ich wystąpienia spotkały się z życzliwą oceną grona profesorów. Tematyka wystąpień wskazywała na szerokie zainteresowania i różnorodną problematykę badawczą podejmowaną przez młodszych pracowników naukowych.

Organizatorzy XII LSMP nie zapomnieli także o atrakcjach kulturalnych. W ramach „Dnia Olsztyńskiego” uczestnicy Szkoły zwiedzili skansen w Olsztynku, gdzie mogli podziwiać zgromadzone obiekty regionalne budownictwa drewnianego Warmii, Mazur i Powiśla.

Następnym ważnym punktem programu było spotkanie z władzami olsztyńskiej WSP, podczas którego Rektor prof. dr hab. Andrzej Staniszewski i Prorektor prof. dr hab. Józef Górniewicz oraz Dziekan Wydziału Pedagogicznego prof. dr hab. Eugeniusz Łapiński zapoznali gości z krótką historią powstania i działalności uczelni, przedstawili najważniejsze osiągnięcia naukowe i dydaktyczne. Prof. dr hab. Maria Dudzikowa złożyła na ręce władz uczelni serdeczne podziękowania za podjęty trud związany z zorganizowaniem XII Letniej Szkoły Młodych Pedagogów.

Kolejną atrakcją przygotowaną przez organizatorów była wizyta w Polsko-Niemieckim Centrum Młodzieży w Olsztynie, które powstało w ramach integracji społeczności polskiej i niemieckiej, a następnie zwiedzanie zamku i starówki olsztyńskiej.

Uczestnicy Szkoły mieli także okazję podziwiać przedstawienie Pantomimy Olsztyńskiej pt. *Blazen i aktor*. Na uwagę zasługuje fakt, iż 85% aktorów zespołu pantomimy stanowią osoby niesłyszące.

Ostatniego dnia pracy Szkoły odbyło się spotkanie z prof. dr hab. Marią Dudzikową w ramach Forum Młodych Pedagogów, podczas którego wybrano nowego Prezydenta Forum, a zarazem sekretarza kolejnej Szkoły. Wyróżnienie to spotkało asystentkę Uniwersytetu Łódzkiego (organizatora XIII LSMP) mgr Joannę Stelmaszczyk.

Merytoryczne prace Szkoły zakończyła dyskusja plenarna: *Badania jakościowe w pedagogice*. Przewodniczył jej prof. dr hab. Wiesław Ciczkowski, a brali w niej udział prof. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak, dr Teresa Bauman i dr Henryk Mizerek. Uczestnicy dyskusji w krytycznych rozważaniach nad dominacją pozytywistycznego wzorca w metodologii badań pedagogicznych doszli do wniosku, że nie ma jednej metody poznania prawd obiektywnych. Dopuszcza się różne drogi naukowego poznawania rzeczywistości społecznej, w tym model jakościowy, jeżeli jest odpowiednio zinterpretowany i uzasadniony. Uzupełnieniem dyskusji panelowej było spotkanie z dr. Henrykiem Mizerkiem, zatytułowane *O sztuce prowadzenia pogłębionego*

wywiadu. Słuchacze mieli możliwość przypomnienia i usystematyzowania wiadomości dotyczących techniki wywiadu.

Celem omawianych letnich szkół jest tworzenie okazji edukacyjnych dla młodych pedagogów, sprzyjających doskonaleniu i rozwojowi indywidualnemu. XII LSMP okazje takie z pewnością stworzyła.

Beata Dyrda